

kan vi med god Grund ønske os en tilsvarende alsidig og fyldig Fremstilling af den danske Kirkes Forhold i samme Tidsrum; om Stoffet tillader det, er dog maaske et Spørgsmaal.

Henry Bruun.

Om *Erik XIV:s engelske underhandlingar* (Studier i svensk diplomati och handelspolitik) har Docent i Lund, Dr. Ingvar Andersson i Skrifter utgifna av Vetenskaps-Societeten i Lund Nr. 17 (1935) offentliggjort en Afhandling, hvis Hovedlinjer han redegjorde for paa det nordiske Historikermøde i Helsingfors 1931. En detaljeret Undersøgelse af Erik XIV.s Udenrigspolitik er aldrig blevet foretaget, og denne er heller ikke tidligere blevet bragt i Sammenhæng med Tidens almeneuropæiske Politik. Udgangspunkt for en saadan Undersøgelse har Forfatteren fundet i den første store udenrigspolitiske Aktion fra Erik XIV.s Side, Ægteskabsforhandlingerne med Dronning Elisabeth. Planen om dette Giftermaal — som i det Hele den svenske Konges Ægteskabsprojekter — er lige fra hans egen Tid blevet bedømt haardt og betragtet som Udslag af hans personlige Ejendommeligheder, en Opfattelse, der med faa Undtagelser har holdt sig til Nutiden. Andre Anskuelser er dog lejlighedsvis blevet gjort gældende; Droysen og Arnheim har ud fra deres Erfaringer fra almeneuropæisk Historie ment, at Planerne havde et realpolitisk Indhold; klarest er det udtalt af Karl Hildebrand: »Vad voro Erik XIV:s frierier annat än alliansprojekt?«.

Paa Grundlag af omfattende Arkivundersøgelser i Ind- og Udland, ogsaa i det danske Rigsarkiv, redegør Forfatteren nu detaljeret for de engelske Underhandlingers ydre Forløb, for deres realpolitiske Indhold og deres Sammenhæng med svensk Udenrigspolitik i Almindelighed, og han konkluderer i en Paavisning af, at Erik XIV med sine engelske Giftermaalsplaner i Virkeligheden lagde Grunden til den svenske Storpolitik i Gustaf Adolfs Tid.

Arthur G. Hassø.

Hurtigt skrider Udgivelsen af den store *svenske Kirkehistorie* frem. 1933 udkom 1. Bind ved Professor Hjalmar Holmquist, og allerede et Aars Tid senere foreligger det næste Bind ved Docent, Dr. Hilding Pleijel omhandlende Perioden 1680—1772. Fortsættelsen slutter sig paa værdig Maade til det foregaaende, og det til Trods for, at Forf. har haft særlige Vanskeligheder at kæmpe imod. For store Partiers Vedkommende har han saaledes ingen

direkte Forgængere haft at bygge paa, hvorfor han i vid Udstrækning har maattet tilvejebringe Stoffet ved selvstændige Kildeundersøgelser, blandt andet i en Række udenlandske Biblioteker og Arkiver. Den skildrede Periode spænder over saa vidt forskellige Retninger som den karolinske Kirkefromhed, den hallensiske Pietisme, Herrnhutismen, den radikale Pietisme og den oplyste Ortodoksi. Som særlig interessante for danske Læsere bør fremhæves de Afsnit, der behandler Forsvenskningen af den skaanske Kirkeprovins efter 1660. Skildringen er overalt præget af et alsidigt Kendskab til Forhold og Personligheder, af megen Objektivitet og historisk Følelse. Det smukke og modne Arbejde indfrier fuldt ud de Forventninger, Forf.s Disputats om Herrnhutismen i Sydsverige (1925) vakte.

Bjørn Kornerup.

Siden Sickel (1826—1908) og Ficker (1826—1902) begyndte deres banebrydende forskning over diplomatikken, har denne gren af den historiske videnskab fundet mange dyrkere. Deres arbejder var først og fremmest specialundersøgelser, som gjorde det muligt for andre forskere at give en samlet fremstilling af diplomatikken; kendt er saaledes Harry Breslaus store værk: »Handbuch der Urkundenlehre für Deutschland und Italien« og A. Gireys: »Manuel de diplomatique«.

Men det er ejendommeligt for alle disse forskere, at de saa at sige udelukkende beskæftiger sig med det middelalderlige brevstof. Grunden maa søges i, at materialet her er mere overskueligt og lettere at beherske, problemstillingen skarpere og derfor interessantere. Men trods alt kan man dog ikke se bort fra, at det for forskeren af den nyere tids historie er af ligesaa stor betydning at kende denne tids diplomatik; et saadant kendskab er en nødvendig forudsætning for en fuldstændig indtrængen i mange spørgsmaal, og der er maaske — naar alt kommer til alt — ligesaa mange problemer at løse her som i den middelalderlige diplomatik.

Heinrich Otto Meisner, som i en længere aarrække har holdt forelæsninger ved Gehejmearkivet i Berlin og senere ved Institut für Archivwissenschaft und geschichtswissenschaftliche Fortbildung, har indset dette og derfor udgivet: *Aktenkunde. Ein Handbuch für Archivbenutzer mit besonderer Berücksichtigung Brandenburg-Preussens*. Hans fremstilling beskæftiger sig kun med den nyere tid og er indskrænket til tyske, især brandenburg-preussiske forhold, idet der dog undertiden er draget paralleller med franske forhold. En anden væsentlig indskrænkning er, at der kun er taget hensyn til stats- og forvaltningsbreve, medens derimod alle privatbreve, i dette ords videre betydning, er udeladt.